

Kultur- og likestillingsdepartementet
postmottak@kud.no

Oslo 31.1.2023

Strategi for kulturfrivilligheten - innspill

Norges Husflidslag er svært glade for initiativet som er tatt for komme fram til en felles kulturstrategi. Vi støtter innspillene som er kommet fra Kulturvernforbundet, Voksenopplæringsforbundet og Studieforbundet kultur og tradisjon. I tillegg viser vi til møter der vi har deltatt, bla i regi av Kulturvernforbundet 10. og 26. januar.

Våre innspill følger punktvis som foreslått fra departementet. Vi har ikke kommenter alle punktene men ser at flere overlapper hverandre.

Hva er de største utfordringene for at flere skal kunne delta i kulturfrivilligheten?

1. Gode ledere i styrene i lokale frivillige lag som har evnen til å lede, inspirere og delegere og få med folk. Vi har mange dyktige frivillige ledere, men trenger et løft for å rekruttere flere. Nasjonale organisasjoner som driver kontinuerlig organisasjonsopplæring, er undervurdert. Rolleforståelse og inkluderende holdning til nye medlemmer/deltakere/ideer er kanskje det aller viktigste. Å snakke opp laget/organisasjonen for å skape stolthet og troen på at det man driver med, er viktige egenskaper å dyrke fram hos både ledere og medlemmer. Det handler om å vise fram de gode eksemplene, oppmuntre og rose det lokale arbeidet. Her spiller organisasjonenes systemer for opplæring og veiledningen av voksne en viktig rolle.
2. Svak kunnskap om drift og støtteordninger. Det må formidles igjen og igjen. Uten «moderorganisasjoner» som tar dette på alvor blir det lokale frivillige kulturlivet lett taper i kampen om oppmerksomheten og folks tid. Ansatte i organisasjonen nasjonalt og regionalt (der det finnes) er også viktige som veiledere, tilretteleggere og inspiratorer. De utløser ofte mer aktivitet og nye holdninger til å åpne opp virksomheten for stadig flere deltakere og å tørre å ta kontakt med andre utenfor sitt eget miljø.
3. Offentlig virksomhet, særlig på regionalt og på lokalt plan, må ha god kjennskap om hva som rører seg i kulturfrivilligheten, hvilken kompetanse som finnes der og hvordan man kan samhandle og dra nytte av hverandres kompetanse. Det frivillige kulturvernet spesielt trenger å bli sett av alle fylkeskommuner. Både sett og ansett for den kunnskap de innehar, og for det samarbeidspotensialet som ligger i samspillet mellom offentlig og frivillig sektor.

Hva slags erfaringer har lag og foreninger gjort seg under og etter koronaen?

1. Pandemien satte fantasien i sving. Den var slitsom for de som skulle dra lasset gjennom digitale møteplasser og fravær av fysiske møter. Mange måtte dyttes i gang. Folk satt litt fast i sofaen, var engstelige og ga litt opp. Men mange var så interessert i det fagområdet/laget/kulturformen de likte å holde på med at de «klorte seg fast». De hadde en bratt men effektiv læringskurve fordi de var med i en organisasjon som tok situasjonen på alvor og fikk folk på nett. Det ble mange digitale øvingsmøter med tålmodige ansatte og frivillige kunnskapsbærere.
2. Det var viktig at de nasjonale organisasjonene sto sammen om å fremme behovene for gode offentlige ordninger for kompensasjon og for tilrettelegging av regelverk. Det gode samarbeidet vi hadde med departementer, regionale og lokal myndigheter gjorde det mulig for lagene å holde hode over vannet i denne vanskelige tiden.

Hva kan gjøres for å nå grupper som i mindre grad deltar og inkludere flere i aktiviteter?

1. Mindre bekymringer for at laget «skal gå rundt» og ikke slite med dårlige lokaler, høye strømregninger ol. er viktig for å ha overskudd til å være utadrettet og inkluderende.
2. Knytte til seg gode lærere/instruktører som kjenne målgruppene og ha økonomi til å lønne disse.
3. Møte folk på andre arenaer enn sine egne. Samarbeide med andre organisasjoner og institusjoner som skoler og museer.

Ellers gjelder det som står under første punkt.

Hva kjennetegner møteplasser der det er lagt til rette for læring og gode opplevelser?

At man føler seg velkommen. Man blir tatt i imot og presentert for de andre i laget og at den interne organisasjonskulturen er inkluderende. Ha tydelige regler og retningslinjer som er kjent for alle også de som er nye.

Hva er de største utfordringene og suksessfaktorene for å sikre tilgang på egnede lokaler og kulturarenaer?

1. Tilgang på egnede lokaler til møter, kurs og andre aktiviteter. Også kveld og helg.
2. Offentlige bygg bør «tilhøre» folk, slik at de kan brukes mer effektivt.
3. Finansiering av vakthold/renhold kan få folk ut av døra til samvær og opplevelse og mindre sosial isolasjon.
4. Ulik aktivitet krever ulike lokaler. Noen trenger tilgang til vask og til gulv som tåler en støyt (inkludert spikkekniv) Noen har behov til garasjer med brede dører. Alle trenger god ventilasjon, godt lys og akustikk. Og trappene bør ikke være for bratte, eller det må være heis.

Hva er erfaringene fra samarbeid og samspill mellom den profesjonelle og frivillige kulturen?

Dette samspillet er en forutsetning for et godt kulturtilbud over hele landet. Begrepet profesjonelle er særlig problematisk å definere innen kulturarvsfeltet. Mange frivillige har svært god kompetanse gjennom lang erfaring og på smale områder, uten at de blir betraktet som profesjonelle.

Hva slags gode eksempler finnes og hvordan kan en lære mer av hverandre?

Samarbeid mellom museer og organisasjoner for eksempel husflidslag er mange. Ikke minst inne det rike bunad feltet. Norsk institutt for bunad og folkedrakt har et tett samarbeid med frivillige i husflidslag i forbindelse med feltarbeid og rekonstruksjon av drakter. Mange bunader hadde ikke eksistert uten et slikt samarbeid

Hvordan kan samspillet bli enda bedre, og hva vil en oppnå med dette.

Å samarbeide med frivillige på en god måte tar tid, og det må settes av tid i de offentlige institusjoners budsjetter. Det må med andre ord være ansatte i museer, kommuner og fylkeskommuner som har rom for og ressursen til dette samarbeid. Synergieffektene av slik samarbeid med for eksempel museene har vist seg å være store. Det skaper et stort, engasjert publikum med nærhet til institusjonen.

Hva er de største utfordringene med dagens ordninger og hvordan kan de bli enda bedre?

Det finnes mange gode statlige ordninger som når fram helt til det minste lille lokale lag. For eksempel Voksenopplæringsmidler, Frifond, momskompensasjonsordningen. Dette er ordninger som forvaltes av studieforbund og organisasjoner nasjonalt og som når ut der opplæring og aktiviteter forgår. Det er få eller ingen mellomledd og de som fordeler er demokratiske organisasjoner som er medlemsstyrt med representasjon nedefra. Dette er veldig verdifullt og skaper god organisasjonsforståelse og effektiv bruk.

Disse ordningen kan gjerne styrkes. Det gir forutsigbarhet og frihet til å være kreative og tilpasse aktiviteten til lokale behov og forutsetninger.

Hva skal til for å sikre videreføring av kunnskap?

1. Systematisk opplæring i regi av organisasjoner og studieforbund med forutsigbar offentlig støtte
2. Få fram betydningen av kunnskapsoverføring mellom generasjonene.
3. Godt samarbeid, gode ledere i alle ledd, forståelse for frivillige organisasjoners muligheter og roller.
4.Og alle må ha et egnet sted for å kunne drive formidling og samhandling!

Vennlig hilsen
Norges Husflidslag

Marit Jacobsen
Direktør